

Sygn. akt IX Ga 111/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie IX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Skoczyńska (spr.)

Sędziowie: SSO Beata Błotnik

SSO Sławomir Boratyński

Protokolant: Joanna Werpachowska - Czuchryta

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T.

przeciwko Gminie S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 25 września 2012 r.

sygn. akt VIII GC 1092/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala w całości;

II. zasądza od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. na rzecz pozwanego – Gminy S. kwotę 9670 zł (dziewięć tysięcy sześćset siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję.

IX Ga 111/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 września 2012r. Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku zasądził od pozwanego – Gminy S. na rzecz powoda - (...) spółki z o.o. w T. kwotę 85400 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 sierpnia 2010r. i kosztami procesu w kwocie 4685 zł.

W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Rejonowy wskazał na następujące ustalenia i motywy swego rozstrzygnięcia.

Na spotkaniu w dniu 16 kwietnia 2010r., które odbyło się przy udziale Wójta Gminy S., Wójta Gminy N. , Wójta Gminy U., Wójta Gminy R. i Burmistrza Miasta D., reprezentujący powodową spółkę prezes zarządu K. G. zobowiązał się do wykonania dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o fundusze unijne w ramach „Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Priorytet IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

i efektywność energetyczna Działanie 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych” w postaci wniosku aplikacyjnego i studium wykonalności tego programu. Termin opracowania dokumentów ustalono na dzień 31 maja 2010r. tj. na datę złożenia dokumentów do organu oceniającego oraz uzgodniona została wysokość wynagrodzenia za ich opracowanie w kwocie 70.000 zł netto. W trakcie spotkania ustalono, że liderem porozumienia międzygminnego będzie Wójt Gminy S., który miał podpisać dokumenty do organu oceniającego. Prezes powoda poinformował obecnych o tym, że dofinansowanie ze środków unijnych nie może przekroczyć 50% wartości projektu oraz o możliwościach następczego zmniejszenia udziału własnego gmin. Po spotkaniu uczestniczące w nim strony niniejszej sprawy i pozostałe gminy prowadziły korespondencję elektroniczną w celu skompletowania niezbędnej dokumentacji do realizacji opracowania. Z ramienia Gminy S. koordynatorem projektu był T. B., który drogą elektroniczną wysłał do powoda prośbę m.in. o podanie informacji jaka kwota wynagrodzenia przypadnie na każdą z gmin, celem zabezpieczenia tej kwoty w budżecie. Do końca maja trwała między stronami wymiana korespondencji mailowej. W dniu 26 maja 2010r. pozwany otrzymał studium wykonalności i wnioski w wersji roboczej z prośbą o uwagi. W dniu 27 maja 2010r. na spotkaniu z udziałem przedstawicieli gmin omówiono zakres poprawek wniosku. Dokumenty uzupełnione powód przesłał następnego dnia i zostały one wydrukowane i podpisane przez Wójta Gminy S., który tego samego dnia w porozumieniu z innymi przedstawicielami gmin podjął decyzję o nie składaniu wniosku z uwagi na brak uchwał budżetowych zabezpieczających środki na tę inwestycję oraz brak możliwości pozyskania tych środków. O tej decyzji powód został poinformowany w dniu 31 maja 2010r. Po bezskutecznym usiłowaniu nawiązania kontaktu z pozwaną Gminą w dniu 20 sierpnia 2010r. powód wystawił pozwanej Gminie fakturę na kwotę brutto 85400 zł (70000 zł netto) z tytułu wynagrodzenia za sporządzone dokumenty. Kwoty tej nieuregulowano mimo doręczenia również wezwania do jej zapłaty. Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne twierdzenia powoda o zawarciu przez wskazane w pozwie Gminy porozumienia międzygminnego, na czele którego stanęła Gmina S. oraz że pomiędzy stronami została uzgodniona kwota wynagrodzenia za opracowanie dokumentacji w wysokości 70.000 zł netto, której pozwany w sprzeciwie nie kwestionował. W konkluzji dokonanych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy przyjął, że strony łączyła umowa o dzieło, której przedmiotem było wykonanie dokumentacji niezbędnej do ubiegania się o fundusze unijne. W ocenie sądu I instancji nie może budzić wątpliwości, że na podstawie art. 74 ustawy z dnia 6 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. Nr 142 poz. 1591) zostało zawarte porozumienie międzygminne pomiędzy Gminami: S., N., U., R. i Miasto D. i z mocy art. 74 ust 2 cyt. ustawy to na pozwanym spoczywał ciężar uregulowania wynagrodzenia powoda. Jak ustalił Sąd Rejonowy pozostałe gminy, uczestnicy porozumienia nie uchylały się od pokrycia ciężaru wynagrodzenia powoda lecz kwestia rozliczenia powoda z pozostałymi gminami nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W ocenie Sądu Rejonowego brak wyczerpania trybu ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. prawo zamówień publicznych i nie zawarcie umowy w formie pisemnej w sytuacji, gdy kwota wynagrodzenia powoda przekraczała limit (...) EUR, nie ma wpływu na ocenę skuteczności zawarcia umowy o dzieło i przyjętych przez strony zobowiązań z punktu widzenia przepisów Kodeksu Cywilnego. Powód wywiązał się ze swojego obowiązku opracowania dokumentów, które dostarczył pozwanemu w umówionym czasie pozwalającym na złożenie dokumentów do organu oceniającego. Obowiązkiem pozwanego była zapłata stosownego wynagrodzenia. W ocenie Sądu Rejonowego rezygnacja pozwanego ze złożenia wniosku do organu oceniającego nastąpiła z przyczyn leżących po jego stronie i nie może odnieść negatywnych skutków dla powoda zwłaszcza że Wójt Gminy S. podpisał dokumentację, co jest wyrazem jego akceptacji i uprawnia powoda do żądania zapłaty umówionego wynagrodzenia z dniem 1 czerwca 2010r. tj. z upływem terminu do złożenia wniosku. Dokonując powyższych ustaleń i na podstawie uregulowań art. 627 k.c. Sąd Rejonowy zasądził dochodzona kwotę wraz z odsetkami. O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 481 §1 k.c.

W apelacji wniesionej od powyższego wyroku pozwany zaskarżając go w całości zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że:

a) Gminy S., N., U., R. i Miasto D., zawarły porozumienie międzygminne, na mocy którego stroną umowy o dzieło miał być Wójt Gminy S., a tym bardziej, że liderem tego porozumienia miała być Gmina S., co byłoby sprzeczne z istotą porozumienia międzygminnego

b) Gmina S. zawarła z powodem umowę na wykonanie dokumentacji o ubieganie się o fundusze unijne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Priorytet IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna Działanie 9.4 wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych oraz dokumentację niezbędną do ubiegania się o środki finansowe z (...) na instalację kolektorów słonecznych i zobowiązała się do zapłaty powodowi wynagrodzenia w kwocie 85 400 zł ,

c) pozwany został poinformowany przez powoda na pierwszym spotkaniu o faktycznej wysokości środków niezbędnych do realizacji projektu i możliwości późniejszego dofinansowania z Funduszu Ochrony Środowiska,

2) sprzeczność ustaleń z materiałem dowodowym zebrany w sprawie poprzez ustalenie, że;

a) zostało zawarte w/w porozumienie międzygminne, na mocy którego doszło do zawarcia pomiędzy powodem i pozwanym umowy na wykonanie dokumentacji o ubieganie się o fundusze unijne w ramach Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Priorytet IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna Działanie 9.4 wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych oraz dokumentację niezbędną do ubiegania się o środki finansowe z (...) na instalację kolektorów słonecznych i w związku z tym pozwany zobowiązany był do zapłaty powodowi wynagrodzenia w kwocie 85 400 zł;

b) pozwany został poinformowany przez powoda na pierwszym spotkaniu o faktycznej wysokości środków niezbędnych do realizacji projektu i możliwości późniejszego dofinansowania z Funduszu Ochrony Środowiska;

c) pozwany niezadowolony z wyników pracy powoda miał czas na odstąpienie od umowy;

d) rezygnacja ze złożenia wniosku przez pozwanego nastąpiła z przyczyn leżących po jego stronie.

3) naruszenie prawa materialnego:

a) art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym poprzez błędne zastosowanie;

b) art. 18 ust 2 pkt 12 i art. 46 ust 1 i 3 ustawy o samorządzie gminnym poprzez jego niezastosowanie;

c) art. 4 ust 1 i art. 13 pkt 6 ustawy z dnia 20 lipca 2000r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych poprzez jego niezastosowanie;

d) art. 139 ust 1 i 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych w zw. z art. 73 §1 k.c. poprzez jego niezastosowanie;

e) art. 216 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych poprzez jego niezastosowanie;

4) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy:

a) art. 233§1 k.p.c., polegające na przekroczeniu swobodnej oceny dowodów poprzez bezzasadną odmowę przyznania wiarygodności zeznaniom świadka T. B. w zakresie dotyczącym ujęcia w przygotowanych dokumentach kwestii środków na sfinansowanie projektu i wysokości tych środków (...);

b) art. 328 §2 k.p.c. poprzez pominięcie kwestii dotyczących kosztów sporządzenia dokumentacji przypadających na poszczególne gminy i uznanie, że „Kwestia rozliczenia pozwanego z pozostałymi gminami nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy”

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o :

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, ewentualnie

2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu i zasądzenie od pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy orzekając w sprawie zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie z racji podzielenia trafności zarzutów naruszenia prawa materialnego, co skutkowało błędnymi ustaleniami Sądu Rejonowego, że strony łączyła umowa o dzieło zawarta w ramach porozumienia międzygminnego.

Zasadniczą kwestia podlegającą ocenie w rozpoznawanym sporze było rozstrzygnięcie czy konkretna umowa zmierzała do realizacji zamówienia publicznego, a tym samym czy podlegała reżimowi ustawy o zamówieniach publicznych, a tym samym wymagała zaangażowania środków publicznych na finansowanie wydatków związanych z zamówieniem na dostawę, usługi lub roboty budowlane. Naruszenie bowiem trybu udzielenia zamówienia publicznego skutkowałoby nieważnością umowy. Ważność umowy na której podstawie powód dochodzi roszczenia winna być oceniona przez Sąd z urzędu w toku postępowania w każdym jego stadium. Sąd Rejonowy z uwagi na przedmiot świadczenia jaki obowiązany był spełnić powód na rzecz pozwanego w zamian za stosowne wynagrodzenie zakwalifikował umowę zawartą pomiędzy stronami jako umowę o dzieło do której znajdują zastosowanie uregulowania art. 627 i n. k.c.. Z dalszych ustaleń wynikało, że na pozwanym spoczywał obowiązek zapłaty wynagrodzenia w kwocie 70000 zł netto. Zważywszy, iż pozwana gmina posiada status jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, co z mocy art. 3 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych kwalifikuje ją do grona podmiotów objętych systemem zamówień publicznych oraz że zawarcie umowy z której powód wywodzi roszczenie wiązało się z wydatkowaniem środków publicznych (budżet Gminy) powyżej równowartości 14 000 EUR na realizację zamówienia usługi (dzieła) w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie art.2a lub 2b ustawy p.z.p. i nie objętej wyłączeniem na podstawie art. 4 ustawy p.z.p. należało przyjąć, co w ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, że przedmiotowa umowa podlegała reżimowi ustawy prawo zamówień publicznych. W sytuacji zatem gdy bezspornym jest, że umowa na którą powołuje się powód została zawarta z pominięciem trybu wymaganego tą ustawą, a przede wszystkim bez zachowania formy pisemnej zastrzeżonej pod rygorem nieważności w art. 139 ust 2 ustawy p.z.p. to umowa taka w świetle art. 58 k.c. w zw. z art. 139 ust 1 ustawy p.z.p. jest nieważna. Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska powoda, który skuteczność umowy uzasadnia brakiem przesłanki do zawarcia jej w trybie udzielenia zamówienia publicznego z uwagi na kwotę zamówienia nieprzekraczającą równowartość 14 000 EUR, wobec wyrażenia przez uczestniczących w spotkaniu w dniu 16 kwietnia 2010r. przedstawicieli gmin zgody na partycypację w wydatkach na wynagrodzenie powoda za opracowanie wniosku i dokumentacji. Argumentacja powoda pozostaje w sprzeczności z jego stanowiskiem procesowym którego wyrazem było wystąpienie przeciwko pozwanej Gminie z roszczeniem o zapłatę wynagrodzenia w pełnej wysokości, a nade wszystko również z tego względu, że umowę taką należałoby uznać w świetle art. 46 ust 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym za bezskuteczną w stosunku do pozwanej Gminy z uwagi na brak kontrasygnaty skarbnika. Podkreślić należy, że omawianego braku nie sanuje fakt wykonania umowy wzajemnej przez kontrahenta Gminy (por wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 29 października 2008r. (...)). Ma rację skarżący, że w rozpoznawanych okolicznościach brak było podstaw do przyjęcia przez Sąd Rejonowy, iż z mocy art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zostało zawiązane porozumienie międzygminne, którego pozwana była uczestnikiem i jednocześnie „liderem”. Jak trafnie podnosi skarżący forma działania gmin przewidziana wyżej powołaną normą obejmuje zadania publiczne. Przystąpienie gminy do porozumienia uwarunkowane jest uprzednią zgodą rady gminy podjętą w formie uchwały (art. 18 ust 2 pkt 12 ustawy dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym), a jego wejście w życie winno być poprzedzone ogłoszeniem w wojewódzkim dzienniku urzędowym. zgodnie z art. 13 pkt 6 cyt. ustawy z dnia 20 lipca 2000r. Rola „lidera porozumienia”, którą Sąd Rejonowy błędnie przypisał pozwanej, w świetle omawianej regulacji polega na przejęciu praw i obowiązków związanych z zadaniem realizowanym w ramach porozumienia, na które otrzymuje on środki w ramach dotacji. Forma uzgodnień przedstawicieli gmin prowadzonych z powodem, jak również fakt iż dotyczyły one zlecenia opracowania dokumentów i wniosku, które nie mieści się w pojęciu zadania publicznego rozumianego jako bieżące i nieprzerwane zaspakajanie potrzeb ludności, wykluczają możliwość przyjęcia, że dla realizacji umowy z powodem zostało zawarte w oparciu o art. 74 ust 1 ustawy o samorządzie

gminnym porozumienie międzygminne. Podkreślić należy, że w myśl art. 46 ust 3 cyt. wyżej ustawy o samorządzie gminnym w każdym przypadku gdy czynność prawna powoduje powstanie zobowiązań pieniężnych gminy dla skuteczności tej czynności wymagana jest kontrasygnata skarbnika gminy. Niespornym jest że w rozpatrywanej sprawie powód nie dysponuje umową w formie pisemnej, a tym bardziej nie legitymuje się umową zaopatrzoną w wyżej omawianą kontrasygnatę. Powód występujący w profesjonalnym obrocie gospodarczym i jak sam podnosi niejednokrotny kontrahent gmin winien mieć świadomość ustawowej procedury trybu składania oświadczeń przez gminę, który obejmuje również kontrasygnatę skarbnika.

W konsekwencji powyższej oceny Sądu Okręgowego dokonane przez Sąd Rejonowy kwestionowane przez apelującego ustalenia faktyczne o obowiązującej stronie umowy na wykonanie dokumentacji w drodze zawartego porozumienia międzygminnego nie znajdowały oparcia prawnego z uwagi na brak istnienia ważnego i prawnie skutecznego stosunku prawnego, co czyni bezprzedmiotowym rozważania odnośnie podniesionego w apelacji zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych i sprzeczności tych ustaleń z materiałem dowodowym sprawy. W stosunkach obligacyjnych, a z tego tytułu powód wywodzi żądanie zapłaty wynagrodzenia (umowa o dzieło) możliwość skonstruowania roszczenia uwarunkowana jest wykazaniem istnienia ważnej i skutecznie zawartej umowy. Powód mimo, iż spełnił świadczenie z nieważnej bądź nieskutecznej prawnie umowy nie może dochodzić roszczeń które miałyby w niej oparcie, bądź w przepisach kodeksu cywilnego regulujących umowę o dzieło. Powyższa ocena nie przesądza czy w konkretnych okolicznościach nie mogły powstać po stronie powoda inne niż wyprowadzone z umowy bądź z tych przepisów roszczenia. W pozwie jako podstawę żądania wskazano fakt zawarcia umowy, w ramach której doszło do uzgodnienia kwoty wynagrodzenia w wysokości 70000 zł netto. Tym samym żądanie pozwu nie tylko określa podstawę prawną roszczenia, którą sąd nie jest związany, ale również jego podstawę faktyczną – żądana suma stanowi umowne wynagrodzenie, co do którego wysokości pozwana zgłaszała zastrzeżenia z tytułu braku ustalenia zakresu partycypacji w wydatkach poszczególnych gmin. W tych warunkach nie ma podstaw do rozważań czy istnieje po stronie powoda inne roszczenie o zasądzenie świadczenia pieniężnego kwotowo mieszczącego się w zgłoszonym roszczeniu lecz wynikającego z innej podstawy faktycznej, gdyż prowadziłoby to do wyrokowania nieobjętego żądaniem pozwu co jest sprzeczne z art. 321 k.p.c. (por. wyrok SN z 7.11.2007r. II CSK 344/07).

Mając na uwadze powyższe względy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w całości. W konsekwencji tej zmiany powód przegrał proces w całości, co uzasadniało rozstrzygnięcie o kosztach procesu poniesionych w toku I i II instancji w oparciu o treść art. 98 §1 i 3 k.p.c. przy uwzględnieniu wynagrodzenia dla radcy prawnego reprezentującego pozwaną gminę ustalonego w odniesieniu do stawki minimalnej w wysokości 3600 zł stosownie do § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy udzielonej z urzędu (DZ.U. Nr 162, poz. 1349 ze zm.)

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.